

ĐIỂM, CƠM, TIỀN VÀ NHÂN CÁCH

Cơm là thức ăn cơ bản nuôi sống chúng ta từ thuở bé. Tiền là thứ giúp ta mua sắm mọi thứ để trang trải cho cuộc sống. Điểm số là thước đo chính cho trình độ, năng lực của học sinh. Ông bà ta thường nói:

“Muốn biết phải hỏi
Muốn giỏi phải học
Không cày không có thóc
Không học không biết chữ”

Như vậy muốn có cơm ăn, áo mặc thì phải lao động, muốn có điểm thì phải học tập. Tuy nhiên cũng có một số người không lao động vẫn có cơm ăn, áo mặc và một số học sinh không học vẫn có điểm để lên lớp.

Ở đây, tôi tập trung vào việc thầy cô đánh giá bằng điểm số trong giáo dục. Thời buổi bây giờ sao điểm của học trò cao quá mà thầy cô lại bảo các em học yếu, lười học, không biết gì,... Phải chăng do kinh tế thị trường phát triển, hàng hoá sản xuất ra nhiều nên rẻ và điểm số cũng vậy? Trước đây, mỗi con điểm đều là niềm vui, nỗi buồn của học trò. Còn bây giờ, nhiều học sinh thấy rất bình thường với điểm số thấp và thấy vui thoáng qua với điểm số cao.

Theo tôi, bản thân con điểm không có lỗi, học sinh cũng không có lỗi. Mà là lỗi ở mỗi thầy cô, ở các cấp quản lý giáo dục và ở cha mẹ học sinh.

Thầy cô cũng như cha mẹ của các con. Cha mẹ mà cho con nhiều tiền, đáp ứng nhiều điều kiện vật chất, lại còn dễ dãi, thiếu nghiêm khắc khi cần thiết thì con trẻ sinh ra lười biếng, xem thường tiền bạc. Và tự cho rằng mình đương nhiên được hưởng những thứ vật chất ấy. Đến khi cha mẹ không cho nữa thì các con sinh ra trộm cắp. Người Do Thái họ dạy con bằng cách cho con hiểu giá trị của đồng tiền, họ không dễ dãi cho con tiền mà với họ để được tiền hay điều gì đó khác thì phải có sự đánh đổi bằng sức lao động của mình (*Theo sách: Vô cùng tàn nhẫn – Vô cùng yêu thương*).

Trong môi trường giáo dục thì điểm cũng như tiền vậy. Thường thì chúng ta ít dạy cho trẻ về ý nghĩa của điểm số là nhằm đánh giá trình độ, năng lực và ý chí rèn luyện của trẻ. Chúng ta nên nhấn mạnh thường xuyên rằng trong giáo dục điểm không phải là mục tiêu mà mục tiêu chính là phát triển chính con người của trẻ. Đương nhiên là khi trẻ học giỏi thì điểm sẽ cao nhưng ngược lại thì chưa hẳn. Hãy dạy cho trẻ vẽ lên ước mơ của mình và giúp trẻ phấn đấu cho ước mơ đó.

Đừng dạy trẻ đem điểm số ra làm mục tiêu phấn đấu, rồi bất chấp để đạt được. Nếu trẻ bị điểm kém thì rõ ràng trẻ chưa cố gắng hoặc trẻ bị sự cố nào đó. Khi đó,

chúng ta hãy dạy cho trẻ biết buồn, biết xấu hổ, biết chấp nhận và quan trọng là biết đứng lên bằng đôi chân của mình. Khi trẻ đạt điểm cao thì hãy khen ngợi trẻ nhưng hãy dạy trẻ đừng kiêu căng, tự mãn bởi còn cả một trời mệnh mông kiến thức mà trẻ chưa chinh phục.

Đằng này, thực tế thì một số thầy cô chúng ta càng ngày càng dễ dãi trong việc kiểm tra đánh giá để rồi học sinh phải ngồi nhầm lớp. (Thật nguy hiểm khi một đứa trẻ chưa biết ngồi, biết đứng, biết bám, biết trèo mà người lớn lại bế trẻ để lên cây cao. Sao chúng ta có thể làm vậy nhỉ? Tội đứa trẻ quá!). Khi chúng ta cho trẻ ngồi nhầm lớp thì làm cho trẻ không đánh giá được chính mình. Trẻ lười học mà ta cho trẻ lên lớp thì trẻ ỷ lại, càng lười biếng. Khi ta cho trẻ ngồi nhầm lớp thì ta đã thiếu trung thực và dạy trẻ thiếu trung thực. Như vậy sản phẩm giáo dục của chúng ta là gì? Mục tiêu giáo dục của chúng ta là gì?

Khi chúng ta không nghiêm túc trong việc coi kiểm tra thì sẽ tạo cơ hội cho trẻ có hành vi, thói quen gian lận. Quay tài liệu, copy bài bạn là hành động trộm cắp thực sự.

Thực ra chúng ta có thương yêu con mình, học trò mình nhưng hình như chúng ta thương không phải cách; thương bằng cách nào đó sao cho khỏe cho mình nhất thì phải!; thương con, thương trò nhưng thiếu kiên trì, thiếu chịu khó; Thương nhưng không chịu hy sinh lợi ích trước mắt, lợi ích bản thân để được cái bền lâu về sau.

Như nói ở trên, thực trạng hiện nay của giáo dục không thể đổ lỗi hoàn toàn cho thầy cô giáo. Bây giờ giả sử thầy cô đánh giá hoàn toàn trung thực và để cho các cháu ngồi đúng lớp thì liệu các cấp quản lý của thầy cô đó sẽ khen rằng: “thầy/cô rất trung thực, có tâm” hay là: ”thầy/cô dạy dở kiểu gì mà chất lượng thế này?” và sau đó nữa là gì?! Còn về phía cha mẹ học sinh thì nhiều người cũng ít quan tâm tới việc học của con mình mà chủ yếu tập trung vào công việc làm ăn kinh tế là chính. Họ sẵn sàng đáp ứng cho trẻ đầy đủ về nhu cầu vật chất và các trò giải trí vô bổ, thiếu chiều sâu, thậm chí là độc hại. Hơn thế nữa, một bộ phận cha mẹ học sinh còn chưa tôn trọng thầy cô; họ nghe, tin lời con, bên vực con và có cách ứng xử chưa phù hợp. Họ không tôn trọng thầy cô do nhiều nguyên nhân trong đó có nguyên nhân đáng chú ý là điều kiện kinh tế của họ vượt xa thầy cô. Trong khi đó, xã hội đang coi trọng vật chất.

Và một nguyên do nữa cho đa số nhiều người, đó là chúng ta đang chạy theo xu thế bầy đàn, tức đa số thế nào thì mình cũng như thế ấy. Chúng ta không đủ dũng cảm nhìn thẳng sự thật, nói sự thật, công nhận sự thật và táo bạo thay đổi. Kể cả cán bộ quản lý, chưa thấy cán bộ quản lý giáo dục nào đưa ra sứ mệnh, tầm nhìn chiến lược một cách táo bạo và xây dựng kế hoạch chi tiết để thực hiện. Đồng thời, dám sẵn sàng từ bỏ chức vụ khi không làm được việc gì có ích ở vị trí đó.

Nói gì thì nói, chúng ta - những người làm giáo dục - là những người cần thay đổi đầu tiên vì chúng ta khó thay đổi được ai khác ngoài việc tự thay đổi mình. Chúng ta thay đổi tích cực thì xã hội sẽ thay đổi theo. Chúng ta không thể bỏ ra vài chục năm của cuộc đời mình để tạo ra các sản phẩm tệ về nhân cách.

Người viết: TRẦN QUANG TUÂN